

рівних. На нього починають дивитися як на нещасливого, котрого треба шкодувати, опікувати, оберігати від новин, щоб хворий не хвилювався, але при цьому забувають про головне – про його внутрішній світ і його особистість.

І якби суспільство більше вникало б у те, чим живе умираючий, питання про евтаназію не ставилось би, позаяк стало б зрозуміло, що саме в останні дні життя людина переживає хоча дуже страшний, але дивний час. Коли в людини залишається зовсім небагато часу на землі, коли сили зникають з кожним днем, а фізичні страждання збільшуються, вона на очах стає іншою, парадоксально виростаючи зі своїх слабкостей і переборюючи ту стіну, якою вона, здавалося, уже назавжди була обмежена у своєму розвитку» [2]. Закріплена нормами права можливість евтаназії може безпосередньо вплинути на суспільну свідомість, оскільки з точки зору суспільної психології, усе узаконене вважається таким, що заохочується державою. Евтаназія, як форма медичної практики, може спричинити деморалізуючу дію на величезну масу хворих і на медперсонал.

Підсумовуючи вищенаведене щодо евтаназії, можемо сказати, що заборона евтаназії не може розглядатися як порушення права на життя. Адже евтаназія як право на смерть суперечить праву на життя, оскільки воно невід'ємне. І не може розцінюватися як вчинок милосердя до людини, яка страждає.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бех І. Д. *Виховання особистості: У 2 кн. Кн. 1: Особистісно-орієнтовний підхід: теоретико-технологічні засади* / І. Д. Бех. – К.: Либідь, 2003. – 280 с.

2. *Біотичні проблеми життя, вмирання, реанімації та смерті.* [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://intranet.tdmi.edu.ua/data/kafedra/internal/distance/lectures_stud/.htm

3. Запорожченко А. А. *Эвтаназия и близкие к ней формы ухода из жизни: сравнительный аспект*// *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : «Юридичні науки».* – 2013. – № 2. – Т. 26 (65). – С. 98 – 108.

УДК 37.013.42 – 364.048.6

Крупник З. І.

*к. пед. н., доцент кафедри психології та соціальної роботи
Тернопільський національний економічний університет*

СУТНІСТЬ ТА ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

На сьогодні Україна перебуває у надто складних умовах (військові події на Сході, погіршення економічної ситуації, значна соціальна напруга), які суттєво ускладнюють можливості реалізації соціальної політики та формують поле невизначеності. Реформи соціальної сфери ускладнюються

політичною нестабільністю, глибокою економічною кризою, обмеженістю бюджетних ресурсів з одночасним фінансуванням програм соціально-економічного розвитку. Усі ці чинники негативно впливають на процеси становлення та реалізації стратегій соціального розвитку нашої держави. Досить важливим напрямком здійснення соціальної політики на сьогодні є утвердження соціальної стабільності в суспільстві. У зв'язку з цим особливої актуальності набувають дослідження, які спрямовані на створення наукового підґрунтя для розроблення та реалізації дієвої і стабільної політики держави, соціального захисту та підтримки її населення. Важливими пріоритетами активної соціальної політики тут повинна бути система заходів, спрямована на стимулювання потенціалу її громадян, підвищення економічної активності населення.

В сучасних умовах ринкових перетворень в нашій державі вже здійснено чимало заходів. Для поліпшення матеріального становища та умов життя населення в Україні вживаються чимало заходів: реформується система пенсійного забезпечення та соціального страхування, проводиться активна політика зайнятості, надаються соціальні допомоги, адресні допомоги малозабезпеченим громадянам тощо [1].

Практична сторона реалізації соціальної політики в Україні не завжди забезпечувала можливості для дотримання державою своїх зобов'язань. Проте це пояснюється тим, що в умовах системної економічної кризи соціальна політика не може бути повноцінною, адже для реалізації соціальних програм потрібні значні ресурси. У цей період функції держави зводяться до забезпечення мінімального соціального захисту найбільш нужденним верствам населення. [2]. Тому соціальна політика держави повинна спрямовуватися на зростання добробуту її населення на основі прискорення розвитку соціального сектору економіки.

Варто зауважити, що соціальна політика є важливим чинником регулювання національної економічної ситуації та відіграє подвійну роль: *по-перше*, економічне зростання створює сприятливі умови для поліпшення життя людей, а *по-друге*, соціальна політика стає чинником економічного зростання і регулювання економіки. Якщо проводиться активна соціальна політика, то це зумовлює перетворення ринкової системи на соціальне ринкове господарство, що ґрунтується на ринкових економічних принципах і соціальному захисті населення [3].

Зауважимо, що система соціального забезпечення та захисту в країні знаходиться на етапі формування, пошуку найбільш ефективних програм, адже існуючі компенсації, субсидії, одноразові виплати, пільги тощо не засвідчують про існування системи продуманих централізованих, соціально орієнтованих заходів. І хоча в країні спостерігається постійне збільшення соціальних видатків, їх розподіл є недосконалим, оскільки призводить до розпорошення коштів, марнотратства тощо. Також недосконалою є надто розгалужена та заплутана система надання соціальних пільг, що призводить, до ситуації в якій частину коштів отримують представники відносно забезпечених верств населення.

Сучасні науковці дотримуються думки, що найкращою для України може стати модель соціальної політики, в якій буде симбіоз лібералізму та соціальної орієнтації. Адже перший дає можливість в умовах відсутності достатніх фінансових коштів у державі створити умови для самореалізації і самозабезпечення економічних суб'єктів. Друга складова передбачає

формування раціональної системи соціального захисту населення. В умовах соціально-ринкових трансформацій держава має виступити соціальним амортизатором перетворень і одночасно проводити активну соціальну політику за нових, адекватних ринковим вимогам засадах [4].

Показниками результативності соціальної політики в Україні, як і в усьому світі, є рівень та якість життя населення. Основними критеріями рівня життя виступають: рівень та структура споживання матеріальних благ (продовольчих та непродовольчих товарів); рівень споживання послуг закладів побутового обслуговування, охорони здоров'я, освіти, культури, соціального забезпечення, фізичної культури; рівень забезпеченості житлом. Проте система соціального забезпечення за цими основними показниками в Україні не відповідає вимогам необхідного рівня соціального захисту населення. На сьогодні основними напрямками соціальної політики повинні бути наступні:

- гарантування конституційних прав громадян на працю, соціальний захист, освіту, охорону здоров'я, культуру, житло;
- досягнення гідного рівня матеріального добробуту і умов життя людей;
- зниження рівня майнового розшарування населення, подолання бідності;
- забезпечення повної продуктивної зайнятості населення, підвищення якості і конкурентоспроможності робочої сили;
- орієнтація державної політики на сім'ю, забезпечення прав і соціальних гарантій сім'ям;
- забезпечення підтримки соціально найвразливіших верств населення;
- формування громадянського суспільства, забезпечення у ньому політичної стабільності та взаєморозуміння;
- розвиток духовності, культури, моральних засад, інтелектуального потенціалу населення;
- збереження і зміцнення демографічного та трудового ресурсного потенціалу країни; стабілізація демографічної структури суспільства;
- розвиток соціальної інфраструктури;
- зміцнення фізичного здоров'я нації;
- оптимізація соціальної структури суспільства;
- встановлення гарантій забезпечення рівних можливостей для досягнення матеріального, екологічного і соціального благополуччя;
- зниження рівня безробіття населення і забезпечення продуктивної зайнятості тощо.

Все це ми можемо звести до чотирьох головних пріоритетів соціальної політики нашої держави на сучасному етапі розвитку українського суспільства: соціальна політика, що спрямована на створення умов для реалізації соціального потенціалу людини; соціальна політика як чинник розвитку суспільних, соціальних відносин; соціальна політика, що націлена на формування соціальної безпеки людини і суспільства; гуманітарна сфера і гуманітарна політика.

Таким чином, соціальна політика держави — це одна зі складових її внутрішньої політики, спрямованої на гідне її соціальне функціонування, яке орієнтоване на інтереси соціуму та кожного індивідуума зокрема. Шлях соціально орієнтованої державності вимагає високого життєвого рівня

населення, досягнутого, зокрема, засобами соціальної політики. Саме соціальна політика, як інструмент реалізації державної відповідальності за добробут кожної окремої людини, здійснює практичну реалізацію усіх положень соціальної держави. Соціальна політика є засобом втілення гуманістичної формули існування держави, реалізації уявлень про пов'язану із соціальною державою соціальну справедливість.

Отже, підсумовуючи, слід зауважити, що перехід до нової моделі соціальної політики, розвиток соціальної сфери та поліпшення соціального життя населення України цілком можуть стати однією із точок досягнення соціального консенсусу між різноспрямованими політичними силами, групами політико-економічних інтересів, працівниками і роботодавцями, різними верствами населення України. Адже саме пошук такого консенсусу навколо завдань довготривалого стійкого соціального, політичного і економічного розвитку українського суспільства є на сьогодні одним із визначальних завдань як державної соціальної політики в Україні, так і усіх політичних та економічних сил, орієнтованих на соціальний прогрес.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ріппа М.Б. Фінансові проблеми реформування системи пенсійного забезпечення / М.Б. Ріппа // *Фінанси України*. – 2000. – № 5.
2. Бульба В.Г. Основні напрямки соціальної політики в умовах реформування українського суспільства: (Навч. посіб.) / В.Г. Бульба, В.П. Єлагін, А.Є. Тамм та ін.. – Х.: Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2006. – 197 с.
3. Ганслі Т.М. Соціальна політика та соціальне забезпечення за ринкової економіки / Ганслі Т.М., пер. з англ. О. Препадя. – К.: Основи, 1995.
4. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія. Посібник. – К.: Академвидав, 2003. – 376 с.

УДК 316.014

Левандовська І. З.

*к. пед. н., доцент кафедри психології та соціальної роботи
Тернопільський національний економічний університет*

ПСИХОЛОГІЧНА СТРУКТУРА СУБКУЛЬТУРНОЇ МІКРОГРУПИ

У наш час проблема поширення різноманітних субкультур є більш ніж актуальною. Саме завдяки різноманітним субкультурам молодь може себе реалізувати, знайти однодумців. Намагаючись зруйнувати стереотипи, нова генерація прагне отримати більше свободи, що об'єктивно притаманне молоді і суб'єктивно характерне для інформаційної культури. Тому, формуючи своє ставлення до життя, власні цінності та норми, які зазвичай відрізняються від пріоритетів старшого покоління, молодь шукає своє місце у соціумі, конструє соціальне поле для самореалізації. Закономірно й те, що представники різних субкультур намагаються показати власну інди-